

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitulum XXVIII. Cùm contingat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

sus Capituli *e. Sine except.* 12. q. 2. Capitulum autem consensum dare non potest in proprium suum commodum *cit. Clement. 2.* Ergo &c. Quod si autem inferior Ecclesia Cathedrali Capitulo quidpiam ex justa causa donare velit, sufficere, si consensus & auctoritas Episcopi interueniat, cum auctoritatem is non præstet in proprio facto, si commodum directe inde non percipiat sicut idem *Abbas. hic notauit.* Dein si fundus aliquis Episcopi tractatu præcedente & consensu Capituli vendendus esset, tunc etiam Capitulum emere posset, sicut bene hic docet *Abbas. in fine, argument. l. Pupillus. s. §. item sibi. ff. de auctoritate tutorum.* ubi dicitur, quod in simili casu tutor à pupillo emere possit.

3 Nota II. Si iura Episcopatus, alteriusque Ecclesiæ lædantur aut malè administrantur, superior ex officio inquisitionem instituere potest, idque partim ad peccatum emendandum, partim ad Ecclesiæ, quæ se ipsam defendere non potest, succurrendum, sicuti tradit *Abbas. in c. Ad nostram. 20. n. 8. hoc. tit.* Sed & Episcopus, si voluisset, potuisset agere ad recuperationem iurium ac reddituum suorum, partim quia antea cõsenserat, & jurârat, tanquã Canonicus; id ipsum verò quod vacante Sede actum & statutum erat, postea retractare potuit, tanquam Episcopus, sicuti *gl. hic. monet verb. reducas. argum. c. Quod sicut. 28. in fine de elect.* partim quia alienationem iurium Episcopatus, etiam qui eam fecit, reuocare potest allegando propriam turpitudinem. Sicuti docuit *l. 3. tract. 4. c. 10. n. 4.*

CAPITULUM XXVIII.

Cùm contingat.

PARAPHRASIS.

Si mulier consentiēs alienationi rerum dotalium, aut propter nuptias donatarum factæ à marito, juramento confirmet, quod eiusmodi alienationem impugnare nolit, sed postea soluto matrimonio nihil omnia oppugnet alienationem,

quæritur, vtrum licitè id agat. Respondet Innoc. III. Tamen si secundum leges ciuiles mulieris consensus in eiusmodi alienatione obligatorius non sit, tamen ne per talem prætextum periuriis via aperiat, mulieribus, seruandum esse eiusmodi iuramentum, si absque vi & dolo spontè præstitum sit, & in alterius præiudicium non redundet; neque obseruatum vergat in dispendium salutis æternæ.

S Y M M A R I V M.

1. Iur civile prohibet & resistit alienationi fundi dotalis.
2. Donata propter nuptias à Marito, ne quidem cum consensu vxoris alienari possunt. Nisi Uxor post lapsum biennium consensum præbeat, & ex aliis bonis Mariti recuperare possit dotem.
3. Sunt ea etiam specialiter vxori pro dote obligata.
4. Mulier sponte consentiens in alienationem dotis, vel Rei donata propter nuptias, non peccat, neque puniri (per se loquendo) potest.
5. Si cum iuramento consentiat renuntians privilegio, obligationem iustitia contrahit, & quidem efficaciter.
6. Pactum, sine contractus, qui lego ipsi resistente, ob priuatum commodum, irritum est, per accessionem iuramenti confirmatur, ita ut etiam in foro externo actio tribuatur.
7. Credibile tamen est, eiusmodi pactum si bonis moribus & iuribus videatur contrarium, etiam iuratum, à seculari potestate posse infirmari quoad obligationem iustitia & religionis.
8. Et hoc duobus modis. Primus hic refertur.
9. Modus secundus.

PRO intellectu aduerte 1. Quod lex ciuilis prohibeat & resistat alienationi fundi dotalis, i. e. Rei immobilis ab vxore marito in dotem data. *l. 1. seq. ff. de fundo dotali. & institut. quibus alienare non licet. in princip.* Vbi dicitur neque consentiente muliere talem alienationem fieri posse, ne sexus muliebris fragilitas in perniciem substantia earum conuertatur.

2 Adverte 2. Quòd mulieri pro securitate dotis allatæ, spectato communi jure Cæsareo, constituatur donatio propter nuptias *Ein gegen Widen*. Habet autem hoc privilegium res vxori in recompensationem & securitatem dotis constituta, vt à marito abalienari non possit, ne quidem consentiente muliere: nisi hæc duo concurrerent, quòd & iterum post lapsum biennium consensum præbeat, & dotem ex aliis bonis mariti recuperare possit: sin autem hæc duo, vel alterum eorum absit, tunc mulier etiam in rem actione instituta vindicare poterit, quòd alienatum est. *Authent. suo à me. C. ad Senat. Conf. Valerian. auth. Præmissa. C. De donatione ante nuptias.*

Præterea licet mulieri pro dote allata omnia bona mariti tacitè obligata sint, tamen specialiùs ea res, quæ Vxori dicto modo propter nuptias donata est, adeò, vt marito ad inopiam vergente, eam à possessoribus vindicare possit. *Auth. ubi ad huc. §. 1. seq. C. de iure dot. l. assiduis. 12. C. qui potiores in pignore.*

3 Adverte 3. Cùm leges resistent, quominus mulier validè consentire possit, in alienationem dotis, aut rerum propter nuptias donatarum, seu, vt aliter dicam, cùm resistent, ne alienatio dotis, quamvis cum consensu mulieris facta, & suo etiam modo donatio rei propter nuptias donatæ valeat, primò ac directè spectant commodum priuatum mulierum, quippe quæ faciliè induci ac lædi possunt; indirectè autem & consequenter spectant ad publicum bonum, quatenus omnes leges, si iustæ sint, ad Reipublicæ vtilitatem referuntur. Ex hoc collige, quòd mulier non peccet, neque puniri possit, per se loquendo, si in talem alienationem spontè consentiat, quia leges commodum mulieribus & auxilium afferre, non autem obligationem aliquam afferre intenderunt.

5 Nota I. Si mulier in alienationem rei dotalis, vel propter nuptias donatæ cum juramèto consentiat, renuntians priuilegiis suis efficaciter, etiam ex iustitiæ virtute ob-

ligationem contrahit; Ita sumitur ex *hoc c.* Est autem quàm maximè hic aduertendum, quòd dico. Si mulier in alienationem dotis jurata consentiat, eam ex iustitia quoque, & quidem efficaciter obligari; nam inprimis certum est, quòd obligetur ex virtute Religionis; cùm alienatio ista & renuntiatio priuilegiorum mulieri sub peccato prohibita non sit, vt paulò ante dixi, atq; insuper alienationem suam & iuramentum mulier absque peccato seruare possit, consequenter etiam debeat. Additum verò est, quòd mulier ex iustitia obligetur, adeòque plus quàm si usurario usura promissa sit. Dein additum est: efficaciter eam obligari, ita, vt nec in externo, nec in interno foro remedium exceptionis, aut rescissionis competat, per se loquendo, ideòque plus obligatur mulier, quàm is, qui dolo inductus, aut per vim iniustam adactus in alienationem, aut contractum quemlibet consentit; nam is efficaciter non obligatur, sicuti ex *hoc c.* colligitur, quando quidem iuramenti relaxationem impetrare, & postea vel excipiendo, vel rescissionem contractus petendo, defendere se possit, vt supra dictum in *c. Si verò. §. hoc tit.*

6 Corollarium. Pactum siue contractus, qui lege ipsi resistente ob priuatum commodum irritus est, per accessionem iuramenti cõfirmatur, ita vt etiam in externo foro actio tribuatur, secundùm doctrinam. *Gl. in s. 2. verb. Seruari. ibidem Ioann. Andr. de Pact. in 6. Imol. hic. n. 13. §. 16. & esse communem doctrinam, testatur Abbas hic. num. 8. eamque docui l. 4. Tract. 3. c. 8. n. 1.* est autem magnus iste effectus, si pactum, quòd alioquin irritum esset, accessione iuramenti confirmetur, quia obligatio eius indubiè transibit ad hæredes, & successores propter vim pacti, cùm alioquin obligatio, quæ iuramento propria est, ex religionis virtute personalis sit, id est personam iurantis tantum afficiens.

Interim tamen valdè credibile est, quòd secularis potestatis limites non excedat pactio-

paſſionem aliquam, quæ bonis moribus & iuribus incommodare videatur, ad eò infirmare, vt neque iuramenti acceſſione confirmetur, & quidem non tantum per vim paſſi, ita, vt ex iuſticia nulla actio, vel obligatio oriatur, de quo minus dubitari poteſt, & docui *hoc tit. tract. 3. c. 2. num. 4.* ſed ita vt neque ex religionis virtute obligatio, quæ iuramenti propria eſt, oriatur; idque duobus modis. 1. Si ipſam paſſionem, quamuis iuramento confirmatam, lex ſeu ſcripta ſeu per conſuetudinem ſtabilita tanquam turpem prohibeat, v. g. vt aliquis promittat puellæ nuptias, ſi vxor ſua moriatur; vel quòd dolum, furtum, aut iniuriam aliam, ſi in futurum committatur, remittere velit. Tametsi enim vxore mortuâ aliam ducere, aut dolum, vel iniuriam commiſſam remittere turpe non ſit, tamen ad talia ſe obligare, turpitudinem continere videtur, & peccandi cauſam præbere.

Simili ratione in cauſa criminali non teſtificari liberum eſt, ſed per pactum & iuramentum ſe obligare ad non teſtificandum, vtroque Iure turpe reputatur, id eò non obligatorium, vti hîc *Alex. de Nauo* notauit *num. 32.* & videri poteſt, *Imola n. 40.*

Alter modus eſt, ſi lex Canonica, aut civilis executionem pacti ſeu promiſſi, quamuis iurati, tanquam illicitum prohibeat; eò, quòd communi bono incommodare videatur, prout explicauit *cit. Tract. 3. c. 11. num. 9.*

CAPITULUM XXIX.

Sicut.

PARAPHRASIS.

Si conſtet, quòd H. bellum iniuſtum gerat aduerſus I. induci debet, vt vniuerſa, quæ per vim abſtulit, eidem reſtituat, qui proinde I. etiam abſolui debet à iuramento, quòd ob metum præſtitit; quòd ſi H. recuſauerit, per ſententiam excom-

municationis compellatur, & terra eius interdicto ſubijciatur.

S V M M A R I V M.

1. Erepta iniuſto bello reſtituenda ſunt, non obſtante federe, quòd alter etiam iurata ſed coactus inijs, & à iuramento abſolui debet, ſi ſaluo ſcandalo poteſt.
2. Fides etiam iurata ſeruanda non eſt ei, qui viciffim datam non ſeruauit, vel ſeruare paratus non eſt.

NOT. vnic. Quæ bello iniuſto erepta ſunt, reſtitui debent, non obſtante federe, quòd alter coactus inijs, immò à iuramento fœderis abſolui debet, vt etiam conſtat *ex c. Si verò. 2. hoc tit.* dummodo notoria ſit iniuſticia ex parte vnius pacifcentium.

Cauendum quoque eſt ſcandalum, ſi videlicet Chriſtianus à iuramento abſoluatur, quòd ab eo infidelis, quamuis per vim, extorſit; quare talis abſolutio non eſt danda, præſertim in publico fœdere, ſicuti dixi *l. 2. Tract. 3. c. 12. q. 5.*

§. Iuramentum.

Iuramentum, quòd ex mutuo conſenſu à pacto Ioannes edidit, ipſum non obligat, ſi alter, cui præſtitum eſt, ſeruare negligat, quòd promiſit.

Not. vnic. Fidem etiam iuram aliquis ſeruare non tenetur ei, qui fidem à ſe viciffim datam violat, aut ſeruare paratus non eſt. de hoc dictum eſt *in c. 3. hoc tit.*

CAPITVLVM XXX.

Nimis.

PARAPHRASIS.

Laici contra jus diuinum agunt, quando viros Eccleſiaſticos nihil temporale (videlicet in feudum) ab ipſis habentes ad fidelitatis iuramentum adigunt. Quare Innoc. III. tale iuramentum præſtari prohibet; quia ſecundum Apoſtolum ad

d d d 3

Roma-